SZEMKÖZT

Rasszista hallgatók a szegedi egyetemen?

Minden héten szerdán este látható a Szegedi Városi Televízió és a Délmagyarország közös tévéműsora, a Szemközt, amelyben a meghívott stúdióvendéget egy tévériporter és egy újságíró kérdezi aktuális témákról. Az e heti adásban Berta Árpád tanszékvezető egyetemi tanárt, az SZTE Bölcsészettudományi Karának dékánját faggatta Márok Tamás és Sulyok Erzsébet elsősorban arról, hogy rasszisták-e a történészhallgatók?

Az Élet és Irodalom február 13-i számában publikálta *Vásárhelyi Mária* szociológus a Taní-tani – de hogyan? című elemzést, amely egy országos felmérés alapján készült. A 2003-ban lefolytatott kutatásban különböző típusú egyetemek történelem szakos hallgatóinak szakmai ismereteiről, néhány fontos történelmi eseménnyel kapcsolatos véleményéről, ideológiai és értékorientációiról, beállítódásáról, valamint választott hivatásukkal kapcsolatos ars poeticájáról próbáltak képet alkotni. A kérdezőbiztosok körülbelül másfél órás kérdőíves interjúkat készítettek – a szegedi egyetem 51 hallgatójával is. Az összefoglaló elemzés a legkevésbé hízelgő megállapításokat éppen a szegedi egyetemistákra – továbbá a Pázmány Péter Katolikus Egyetemre – vonatkozóan tartalmazta. A megkérdezettek százalékos aránya szerint a Szegedi Tudományegyetemen van a legtöbb antiszemita és nyíltan rasszista történelem szakos.

Berta Árpád dékán az adásban elmondta, hogy az egyetemen nagy megdöbbenést okozott a hetilap cikke. Véleménye szerint hiba lenne hitelesnek elfogadni a publikált összegzés következtetéseit mindaddig, amíg be nem bizonyosodik, hogy reprezentatív minta alapján felvett mérésről van-e szó, vagy másfajta mintavételről. Ez a publikáció alapján nem ítélhető meg. Ezért is fordult levélben Vásárhelyi Máriához, kérve a felmérés anyagát, tájékoztatást a mintavétel módjáról. Matematikai-statisztikai értelemben akkor tekinthető reprezentatívnak egy minta, ha a megismerni kívánt alapsokaság minden tagjának azonos esélye van a bekerülésre. Ez leginkább egy névsor szerinti listáról vett, úgynevezett véletlen mintavétellel érhető el. Az egyetemi vezetőnek nincs tudomása arról, hogy a mintegy 800 történészhallgató nevét tartalmazó listáról választották volna az alanyokat, de arról sem tud, hogy egyáltalán bármilyen felmérés lett volna, hiszen erre nem kért engedélyt az egyetemtől senki.

A hetilap közleményének valóságtartalmáról szóló kételyeit a dékán megírta az Élet és Irodalom szerkesztőségének is. Leszögezte, amíg a felmérésről nincsenek megbízható információk, addig egyéb lépést nem terveznek az egyetemen.

Kérdésre válaszolva Berta Árpád elmondta, hogy a nagy hallgatói létszám miatt az oktatók valóban nehezen tudnak személyes kapcsolatokat tartani a diákokkal, következésképpen nehéz képet alkotni beállítódásukról. De a zsidókkal és a cigányokkal kapcsolatos előítéletességről, netán nyíltan vállalt rasszizmusról még sohasem hallott, vagy szerzett tudomást a dékán. Kijelentette, hogy a szóban forgó publikáció sokat árthat az egyetem presztízsének, ezért elemi érdek utánajárni a megállapítások valóságtartalmának. Az elemzés fő következtetésével, amely szerint az ismeretek szintje összefüggést mutat a kisebbségekkel kapcsolatos attitűdökkel – minél szélesebb körű a tudás, annál demokratikusabb a beállítódás, és fordítva – a professzor teljes mértékben egyetért.

E. S.

Churchill megjósolta az első világháborút

Winston Churchill megjósolta az első világháború bekövetkeztét, két évvel a háború kitörése előtt – derül ki a néhai brit miniszterelnök nemrégiben előkerült leveleiből, amelyekre véletlenül bukkantak rá az amerikai Kongresszusi Könyvtár kutatói.

WASHINGTON (MTI)

Winston Churchillnek unokatestvéréhez, Marlborough hercegéhez írott levelei hollétéről évtizedekig semmit sem tudtak a kutatók. A híres brit politikus, az Admiralitás első lordja a dokumentumokban Törökország és a balkáni államok közötti konfliktus állásáról tájékoztatta unokatestvérét. „Az európai helyzet korántsem stabil, bármi megtörténhet. Elég egy kis rosszakarat vagy rosszhiszeműség valamelyik nagyhatalom részéről, hogy egy sokkal átfogóbb konfliktus robbanjon ki" – írta unokatestvérének Churchill. Két évvel később Ferenc Ferdinánd főherceg meggyilkolása jelentette azt a szikrát, amit a brit politikus előre jelzett.

Churchill ma 63 éves unokája, Winston Churchill III. elmondta, hogy családja, ismerősei körében közismert volt nagyapja jövőbe látó képessége. „Talán a hadseregbe jelentkezem, de mindenesetre megmentem Londont. Lesz egy nagy válság, ennek részleteit pontosan nem látom előre, de én majd megmentem Angliát és a birodalmat" – idézte Churchillt az unoka a II. világháború majdani hőse egykori középiskolai osztálytársának elbeszélése alapján, akinek a tizenéves ifjú annak idején az angliai elitiskolában jövőbeni sikereivel dicsekedett.

Amerika – választás előtt

Az Egyesült Államokban kilenc hónappal a sorsdöntő elnökválasztás előtt felgördült a függöny, s viharos rajtot vett a világ legnagyobb politikai kampányhadjárata. A hagyományoknak megfelelően idén novemberben is a két nagy párt, a republikánus és a demokrata jelöltje méri össze az erejét a Fehér Ház kulcsáért.

Bush elnök megbotlik egy lépcsőfokban a kereskedelmi minisztérium egyik rendezvényén. Elemzők szerint külpolitikai lépéseibe nem bukhat bele, de a borotvaélen táncoló amerikai gazdaság okozhat neki kellemetlen pillanatokat a kampányban FOTÓ: MTI/EPA/SHAWN THEW

A köztársaságpártiaknál *George W. Bush* személye száz százalék, míg a demokraták háza táján még senki sem érezheti magát biztos kihívó pozícióban. A lapok jelenlegi leosztása szerint az erőviszonyok szintén a tradíciókat követik, a két óriásszervezet bizonyos társadalmi rétegek szavazótáborát bizton maga mögött tudhatja.

Kék és piros sarok

A konzervatív Dél és a szabadelvű Észak örök harcát megtestesítő párviadal definíciója felett ugyan kissé eljárt az idő, a szemben álló feleket sokkal inkább példázza két, sarokba induló nehézsúlyú bokszoló. A szakértők szerint tudniillik ez a választás az ún. „kék" (liberális/demokrata) és „piros" (konzervatív/republikánus) területek összecsapása lesz. A 2000-es elnökválasztás ugyanis jól mutatta, hogy az eredmények „vízpartfüggők" lettek. A kék zónák az óceánok, illetve a nagy folyók mellett csoportosulnak, míg a piros körzetek a New York-i liberális sznobok által egyszerűen „senkik földjének" titulált belső országrészeket fedik le.

SOROS ÉS AZ AMERIKAI BUBORÉK

Az idei elnökválasztási kampány pikantériája a magyar származású, sikeres amerikai üzletember, Soros György (képünkön) szerepvállalása. Soros eddig 12 és fél millió dollárt adományozott elkötelezett demokrata párti, Bush megbuktatásán dolgozó szervezeteknek, továbbá egész oldalas hirdetéseket jelentetett meg a legnagyobb tengerentúli napilapokban, bírálván a republikánus politikát. Emellett botrányt kavart a tavaly decemberben Az amerikai erőfölény buborékja címmel kiadott könyvével is, melyben az Egyesült Államok felsőbbrendűségét a terrorellenes háború ürügyén szorgalmazó keményvonalas politikusokat támadta. A jelenlegi vezetőket pedig a George Orwell Állatfarmjában szereplő, a hatalmat „minden állat egyenlő, de egyesek még egyenlőbbek" jelszóval megragadó disznókhoz hasonlította.

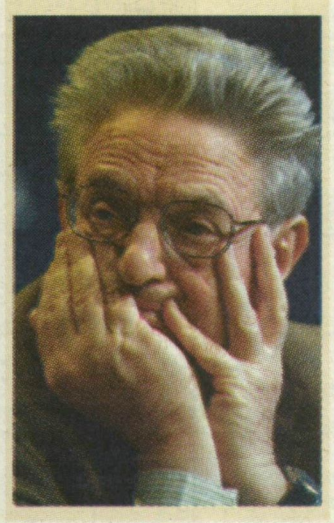

A politikai helyzet nyilvánvalóan azért ennél sokkal árnyaltabb, ellentétpárokat hosszú oldalakon át lehetne írni. Kezdve a Bush-kormányzat politikájával szimpatizáló felső-középosztálybeli, jómódú fehérek és a munkanélküliséget leginkább megszenvedő, elégedetlen, szegény feketék között, vagy a mostani hatalmi elittel ezer szállal összefonódó, a Wall Street környékén székelő, a gazdasági szféra és a klasszikus amerikai álom szabadságát harcosan, ám egyre inkább talán naivan képviselő művészkörök közt. A küzdelem következésképpen azon dőlhet el, hogy ki tud majd maga mellé állítani több, most még hezitáló hétköznapi embert a mélyen megosztott ország polgárai közül. Éppen ezért a két párt szociológus megbízottjai e nagy, még szabad prédának számító csoportot vették célkeresztbe a közelmúltban, s nemes egyszerűséggel az államok mostanság leglátogatottabb sportesemény után „Nascar-apukáknak" nevezték el őket. Az átlagos „Nascar-papa" – amellett természetesen, hogy szabadidejében autóversenyt néz – a közvélemény-kutatások szerint alapvetően utálja a politikusokat és a pénzügyi élet dúsgazdag szereplőit, ráadásul korrupciógyanúsnak is ítéli a regnáló vezetők és a felső tízezer kapcsolatát, csakhogy legalább ilyen határozottan tart egy újabb szeptember tizenegyedikétől. Bush a terrorizmus elleni harc elhanyagolásával nem vádolható.

Kennedy emléke

Tanácsadói köre ügyesen próbálja is kihasználni a szituációban rejlő lehetőségeket, ezért törekszenek az emberekben vitathatatlanul motoszkáló félelemérzetet folyamatosan kis lángon tartani, miközben Bush már most igyekszik minél hatékonyabban magyarázni bizonyítványát. Elemzők szerint az Irak elleni háborúhoz a támogatást hazájától megszerző elnök külpolitikai lépéseibe nem bukhat bele, viszont a jéghegy szélén gyakorta táncoló amerikai gazdaság, illetőleg a méregdrága egészségügyi szolgáltatások okozhatnak számára kellemetlen pillanatokat. Hosszú ideje tervezett, stratégiailag jól átgondolt kampányprogramja persze igyekszik a dolgok elébe menni, illetve a népszerűségét melegen tartandó lépések sorozatát megtenni, mint például a hőn szeretett, ugyanakkor demokrata Kennedy elnök emlékét a kilátásba helyezett Mars-expedícióval megidézni, vagy a legendás, fekete polgárjogi aktivista, Martin Luther King sírját születésének 75. évfordulója alkalmából megkoszorúzni.

SAJÁTOS FIRST LADY-JELÖLTEK

John Kerry felesége (képünkön), egyben legfőbb támogatója szókimondó természetéről messze földön híres, ezzel szemben Howard Dean hitvese azt nyilatkozta, hogy nem szándékozik részt venni a kampányban, mondván, orvosi hivatása sokkal fontosabb számára. Ráadásul az időközben a választási kampányból kiszállt Dean felesége akkor is folytatta volna munkáját, ha férjéből elnök lett volna, amire még nem volt példa az amerikai történelemben. Annak idején még Hillary Clinton is feladta jogi pályafutását, pedig őt az utóbbi évtizedek legaktívabb First Ladyjének tartották, szöges ellentétben az általában csendesen meghúzódó Laura Bushsal.

Ki lesz a befutó kihívó?

Mialatt tehát az egyik oldalon gőzerővel dolgoznak az újraválasztáson, a demokrata jelölt kilétét még homály fedi. A legesélyesebbnek a tapasztalt, vietnami háborús hős *John Kerry* tűnik, aki beszédeiben a „különleges érdekeket képviselő" washingtoni lobbik elleni fellépést ígér. Csakhogy kicsit hiteltelennek hangzanak e nagy, tőkeellenes szavak egy olyan ember szájából, akinek felesége a Heinz élelmiszer-ipari birodalom örököse és nagyrészvényese. Az ő jóvoltából engedheti meg magának egyébként Kerry, hogy kampányát az állami járandóság igénybevétele nélkül finanszírozza.

A szenátorról a Drudge Report internetes pletykaportál a múlt csütörtökön azt állította, hogy 2001-ben viszonya volt egy fiatal nővel. A 27 éves újságírónő, *Alexandra Polier* a hét elején Nairobiban korábbi munkaadója, az AP hírügynökség helyi irodájához eljuttatott közleményében cáfolta ezt. Azt is hangsúlyozta, hogy sose volt gyakornok John Kerrynél, és nem is dolgozott nála. A 60 éves szenátor már korábban visszautasította a pletykát.

A versenytársak

Kerry mellett a fiatalos észak-karolinai szenátor, *John Edwards* rúghat még labdába – egyre kevesebb eséllyel. Bár Edwards a kedden Wisconsin államban tartott előválasztáson megszorongatta Kerryt. Az észak-karolinai szenátor a kampány során többször is hangsúlyozta, a mérkőzésnek még nincs vége, választás zajlik, nem koronázás, bár az amerikai sajtó már úgyszólván biztosra veszi, hogy Bush demokrata párti kihívója John Kerry lesz. A demokraták színeiben indult, s a Clinton család előretolt bástyájának tartott nyugalmazott NATO-tábornok, *Wesley Clark* már bejelentette visszalépését, s a héten kiszállt a versenyből a volt vermonti kormányzó, a radikálisan háborúellenes *Howard Dean* is. Tavaszra már valószínűleg csak egy demokrata jelölt marad, s akkor kezdődhet az igazi meccs.

SZEGHALMI BALÁZS